

Zoeken en vinden, daar gaat het over in de evangelietekst van vandaag, zo kondigde ik al aan. Maar de preek die ik schreef voor mijn bevestiging op 11 juni 1994 in de kerk van Eenrum in de hervormde gemeente Halfambt – letterlijk schreef, want ik schreef mijn preken in die tijd nog met de hand – heb ik niet teruggevonden.

Om eerlijk te zijn heb ik er ook niet heel hard naar gezocht. Op zolder achter de schotten moet de map van dat jaar wel ergens liggen, maar waar precies – en dan moest er wel heel veel overhoop. En ik had niet de gedrevenheid van de vrouw uit de gelijkenis die haar hele huis op de kop zet om die ene munt te vinden.

Ik heb geprobeerd heel diep in mijn geheugen te graven om terug te halen wat ik toen heb gezegd, maar ik wist het echt niet meer. Het enige dat ik er nog wel van weet dat ik de preek toen ben begonnen met twee verschillende uitspraken over wat liefde is. Die heb ik opgezocht en teruggevonden. De eerste uitspraak luidt:

Bij liefde hoort dat je een mens opzoekt daar waar hij is en niet daar waar jij hem graag zou willen hebben.

En de andere:

Liefde is nooit iemand maar accepteren zoals hij is, maar liefde is geloven in iemands mogelijkheden: iemand zien zoals hij kán zijn.

Eerst wordt gezegd dat je iemand moet nemen zoals hij of zij is, dat je iemand niet eerst moet willen veranderen voordat je van hem of haar kunt houden. Maar daarna wordt gezegd: iemand zonder meer accepteren, dat is geen liefde. Als je van iemand houdt geloof je nu juist in het beste dat hij of zij in zich heeft en wil je dat dat er ook uitkomt, dat dat tot ontwikkeling, tot groei en bloei kan komen. Hoe zit het nu echt?

Deze beide gelijkenissen gaan dus over zoeken. En dat zoeken gaat hier heel ver. Te ver zouden sommigen zeggen. Want als je van de 100 schapen er één bent kwijt geraakt, dan ga je als je slim bent niet achter dat ene verloren schaap aan waarvan je niet weet of je het ooit weer terugkrijgt, maar zorg je dat je de andere 99 bij elkaar houdt.

En die vrouw die dat ene geldstuk kwijt is geraakt en alles doet om het weer te vinden handelt al evenmin verstandig. De tijd die ze kwijt was met zoeken, opperen sommige uitleggers, had ze beter kunnen gebruiken om er geld bij te verdienen. Ook heeft men zich verbaasd over het feestje dat ze geeft als het geld gevonden is. Al dat eten en drinken dat ze de mensen voor moest zetten zal haar vast veel meer gekost hebben dan die ene schelling. Economisch gezien is het allemaal volstrekt onverantwoord. Een ding is wel duidelijk. De energie, de moeite die hier gestoken wordt in het zoeken is buitensporig groot. Al even buitensporig als de feestvreugde die volgt op het vinden.

Zoeken en moeite doen aan de ene kant en buitensporige vreugde ervaren aan de andere kant, daarin worden voor mij de afgelopen 25 jaar goed samengevat. En ik vermoed dat ze van toepassing zijn op heel veel werk en dat velen van u hier in de kerk die terugkijken op een stuk werkzaam leven zich daarin kunnen herkennen.

Dat je in het werk waar je ooit voor gekozen hebt of waar je in terecht bent gekomen je eigen weg hebt moeten zoeken met vallen en opstaan, dat het gepaard gaat met moeite en soms ook moeizaamheid, die maakt dat je je soms afvraagt: waar doe ik dit precies voor? En: doe ik het wel goed? Maar ook dat, ik hoop tenminste dat u ook dat ervaren heeft, er momenten zijn van grote vervulling, dat je zeker weet: dit is waar ik het voor doe! En: wat is het bijzonder dat ik dit mag doen.

Het zoeken, de vragen en de moeite zijn voor mij in de loop der jaren niet minder geworden. Misschien zelfs wel sterker. Dat heeft ook te maken met de veranderende plek van de kerk in de samenleving en de vragen en uitdagingen die dat betekent. Ik vind dat allemaal niet altijd eenvoudig en kan daarin ook sterk aan mijzelf twijfelen.

Maar tegelijkertijd durf ik ook te zeggen dat ook de vreugde sterker is geworden. Ik weet echt niet wat ik beter had kunnen kiezen dan wat gaandeweg de hoofdweg in mijn leven is geworden: werken op die bijzondere plek die de kerk is. Steeds vaker denk ik: wat is het mooi dat ik dit mag doen.

Dat ik zomaar de tijd krijg om na te denken over de diepste dingen van het leven en daar met mensen over in gesprek mag gaan. Dat mensen mij in dit ambt zoveel toevertrouwen. Dat het mij in de gelegenheid stelt om bij de mooiste en de moeilijkste dingen in het leven van anderen betrokken te zijn. Wat is het goed dat er plekken zijn opgericht waar deze dingen mogelijk worden gemaakt.

Dat er, met de woorden van Milosz, *heiligdommen* zijn opgericht van *onvoorstelbare barmhartigheid*. Want wie van ons kan zich verzoenen met een heelal zonder één stem van mededogen, erbarmen of begrip?

Waar ik aan het eind van mijn studie ook wel heel kritisch naar de kerk kon kijken, ben ik er door dit werk in de loop van de jaren steeds meer van de kerk gaan houden. Zoals je steeds meer kunt gaan houden van degene met wie je leeft omdat die steeds vertrouwder voor je wordt. Ik weet echt wel dat er in iedere kerkelijke gemeenschap ook minder mooie dingen zijn en mensen er niet altijd zo met elkaar omgaan als je zou willen. Maar wat ik vooral ervaar is dat ik door dit werk ook zelf steeds dieper teruggeworpen word op die onvoorstelbare barmhartigheid, die de bestaansgrond van de kerk en de grond is van heel het mensenbestaan.

In een prachtig gesprek tussen Stevo Akkerman en voormalig aartsbisschop van Canterbur Rowan Williams vorige week in Trouw over de vraag wat goed is, zegt de laatste: *'Het goede is hoopvol leven met imperfectie'*. Hij beschouwt dat als de kern van het christelijk geloof: hoopvol leven met imperfectie. Een imperfectie waarvan je als christen weet dat die ook op jezelf van toepassing is.

Eén van de dingen die het christelijk geloof typeert en mij nog altijd overtuigt is de grote plaats die de barmhartigheid er inneemt.

Als de wereld en wijzelf perfect waren was er helemaal geen barmhartigheid nodig. Het is misschien een ouderwets woord dat niet meteen te vatten is, maar ik houd ervan en zou het niet willen missen. Het heeft te maken met de moederschoot, het binnenste en daar geraakt worden. De joodse denker Martin Buber omschrijft barmhartigheid als *tot in je ingewanden bewogen worden*.

Barmhartigheid is het antwoord dat het geloof geeft op de imperfectie en de gebrokenheid van het bestaan.

In ons evangeliegedeelte heeft Jezus een discussie met geloofsgenoten, de farizeeërs en schriftgeleerden. Voor de mensen die zij definiëren als *tollenaars en zondaars*, een soort verzamelbegrip voor alles wat niet deugt, kiest hij een heel ander woord, het woord *verloren*. En anders dan het misschien klinkt, is verloren een heel hoopvol woord. In het evangelie betekent verloren iets dat teruggevonden kan worden.

Als je tenminste op zoek wilt gaan, als je bereid bent moeite te doen. Moeite om mensen te zoeken op de plek waar zij echt zijn, en niet daar waar jij vindt dat ze eigenlijk zouden moeten zijn. En moeite om eerlijk onder ogen te zien waar jij jezelf werkelijk bevindt in plaats van waar je graag zou willen zijn.

De God van Jezus in zoekt mensen daar op waar zij zijn. Hij zoekt ons op middenin onze ontredning, verwarring, verdriet, wanhoop, verzet, schuld. Daarin gaat Hij onvoorstelbaar ver. Hij doet dat omdat Hij altijd ook verder kijkt dan het punt waar we nu zijn. Omdat Hij een diep geloof heeft in de mogelijkheden die een mens in zich draagt. In ieder van ons de mens ziet Hij de mens die wij kunnen zijn. Waar wij dat niet meer kunnen opbrengen, blijft Hij zoeken naar die mens. En nodigt ons uit om hetzelfde te doen. Om te durven kijken naar de wereld, de mensen om ons heen en naar onszelf met zijn ogen.

Om hoopvol te leven met imperfectie, vanuit een diep geloof in het goede, in die God die het goede mogelijk maakt, steeds weer opnieuw.